

DOI: 10.31866/2617-7943.3.2.2020.221110

УДК 069.426-049.34:025.341.2(477)

ТОПОГРАФІЧНИЙ ОПИС ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЙ

Інна Прохацька*Молодший науковий співробітник;**e-mail: prokhatska.i@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2472-8293**Національний музей народної архітектури та побуту України, Київ, Україна*

Анотація

Основними завданнями сучасного музею є наукове документування явищ, процесів, закономірностей розвитку історії; охорона культурно-історичних цінностей шляхом збирання, зберігання, реставрування, консервування та документування предметів матеріальної та духовної культури; проведення наукових досліджень на основі першоджерел; освіта, виховання та популяризація історії. Найбільш трудомісткими є фондова робота та експозиційна діяльність. Музейний предмет – культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення. Будь-яка робота з музейним предметом супроводжується документуванням різного ступеня обов'язковості. І чим краща система документування історії предмету в музеї, тим простіше працювати з предметом, тим більше інформації може цей предмет надати для наукового вивчення. Тому структурування і виведення документального обліку на актуальний рівень не просто вимога часу, а тотальна необхідність. Кожне переміщення предмету в межах та за межі музею з метою його використання для експозиційної, науково-дослідної чи іншої діяльності потребує відображення у цілому ряді документів. Важливими є документи, що містять оперативну інформацію про музейний предмет та безпосереднє місце його перебування. До таких документів, що забезпечують ефективний контроль за переміщеннями та станом музейних предметів, а також про їх адміністративну цілісність відноситься такий вид допоміжної внутрішньої музейної документації, як топографічний опис. **Мета дослідження** полягає у визначенні методологічних підходів до процесів обліку та збереження музейних предметів. Для досягнення мети використані первинні, спеціальні **методи дослідження**, їх сукупність та понятійно-категорійний апарат. **Науковою новизною** статті є підняття питання уніфікації термінології, що використовується у музейній сфері, в тому числі і в галузі документального обліку. Також у роботі розглядаються способи та методологія складання та ведення топографічних описів у різних відділах музею, а також пропонуються розроблені співробітниками музею шаблони топографічних описів, які відповідають меті якнайдетальнішого документування історії музейного предмету, в тому числі історії його переміщення.

Ключові слова: музей; топографічний опис; охоронно-топографічний опис; топографічний шифр; експозиція; виставка; фондосховище; допоміжні облікові документи

Вступ

Музей – багатофункціональний культурно-освітній та науково-дослідний інститут, призначений для вивчення, збереження, використання та популяризації пам'яток природи, матеріальної й духовної культури, надбань національної і світової історико-культурної спадщини для просвіти та навчання громадян.

Найбільш трудомісткими функціями музею є фондова робота та експозиційна діяльність, в основі яких насамперед лежить ретельне опрацювання документів, що описують історичний шлях музейних предметів до та після музеєфікації.

Добре структурований і поставлений на актуальний рівень документальний облік дає у тому числі можливість контролю за місцем розміщення кожного окремого музейного предмета, що допомагає ефективному контролю та збереженню музейних предметів (Вайдакер, 2005, с. 291).

Мета дослідження

Метою висвітлення теми є подолання термінологічних перешкод у діловому фаховому спілкуванні музейних працівників методом пошуку мовних засобів для визначення еквівалентних музейних понять, а також вдосконалення форм ведення топографічних описів та спрощення обліку переміщення музейних предметів.

Методи дослідження

Для досягнення мети дослідження та виконання завдань були використані такі методи дослідження, як аналіз чинних нормативно-правових актів та праць із теорії та практики музейного обліку, інформаційно-довідникових видань для формування теоретичних основ роботи. В умовах недостатнього висвітлення в джерелах та динамічних змін сьогодення вивчення теми потребувало застосування методу цілеспрямованого спостереження та аналізу практики використання топографічних описів для встановлення особливостей та тенденцій, застосування методів систематизації та узагальнення.

Використання музейних предметів для експозиційної та науково-дослідної діяльності має бути ретельно задокументовано. Кожне переміщення предмета в межах та за межі музею потребує оформлення у низці документів. Для полегшення, систематизації та вдосконалення такої роботи в музеях використовують такий різновид внутрішньомузейної документації як топографічний опис або топографічна книга (журнал).

Топографічні описи мало досліджені в літературних джерелах, оскільки не є обов'язковим складником облікової документації, яку ми розуміємо, як «неперервне, об'ємне та систематичне опрацювання та збереження документів і даних, які стосуються предмета, документаційного обліку і його колишніх і нинішніх зв'язків» (Вайдакер, 2005, с. 153). Оскільки топографічні описи відносять до допоміжних облікових документів, підручники з музеєзнавства ХХ ст. тільки вказують на необхідність ведення топографічних описів, не надаючи детальних рекомендацій щодо форми та способів організації ведення топографічних описів. Наприклад,

Г. Г. Мезенцева (1980) вказує на необхідність ведення журналу переміщення колекцій та створення топографічної картотеки без уточнення того, яку форму має мати той чи інший різновид топографічного опису (с. 74, 76). К. Г. Левикін та В. Хербст пропонують лише охоронно-топографічні описи експозицій, що складаються у довільній формі, не згадуючи топографічні картотеки. Для швидкого пошуку конкретного предмета вони рекомендують створювати автоматизовані інформаційно-пошукові системи на електронно-обчислювальних машинах (фактично, створювати електронну базу даних музейного зібрання, що позбавляє необхідності організувати кілька видів паперових каталогів, і, відповідно, надає музейникам найширші можливості для наукових досліджень) (Левыкин & Хербст, 1988, с. 244, 165–167). Західна музеологія, переводячи інформацію про свої музейні колекції в електронний формат, взагалі відходить від складання різного ґатунку топографічних описів. Натомість експозиції і виставки, замість охоронно-топографічних описів, пропонують фотографувати, або знімати на відео, оскільки, навіть постійно діючі експозиції музеїв, регулярно піддаються реекспозиції, відповідно, згідно з нашими реаліями, охоронно-топографічні описи необхідно постійно переписувати (Левыкин & Хербст, 1988, с. 244). Підручники музеєзнавства для вищих навчальних закладів XXI століття, як і в XX-му, тільки побіжно згадують про такий різновид діяльності музейників, як ведення топографічних описів, фактично повторюючи Інструкцію з організації обліку музейних предметів № 580, затверджену Наказом Міністерства культури України 21.07.2016 р. У «Вступі до музеєзнавства і пам'яткознавства» 2019 року під ред. О. М. Гончарової та С. Ж. Пустовалова (2019) топографічні описи згадуються лише за назвою цього поняття в переліку «Фондово-облікова документація». О. О. Салата у виданні «Основи музеєзнавства» (2015) взагалі не згадує такий різновид допоміжної облікової документації. Топографічні описи цікавлять лише музейників-практиків. Так, головний зберігач Волинського краєзнавчого музею Наталія Пушкар у своїх методичних рекомендаціях порівнює тематико-експозиційний план і охоронно-топографічний опис. Тематико-експозиційний план (ТЕП) є документом наукового проектування експозиції і входить до пакета документів, що створюється на завершальному етапі підготовки виставки (експозиції), відповідно до наукової концепції виставки (експозиції) містить склад і основні характеристики експозиційних матеріалів і може коригуватися після здійснення пробної розкладки виставки (експозиції) (Ключко, 2013, с. 70; Пушкар, 2012). Топографічний (охоронно-топографічний) опис має визначений нормативною документацією статус, що, на думку Наталії Пушкар (2012), надає йому більшого значення. Натомість топографічний опис є, фактично, «звуженим ТЕП» (Пушкар, 2012; Куцаєва, 2018). Згідно з нормативною документацією, ТЕПи зберігаються за місцем складання – постійно, в інших установах – до 10 років. Топографічні описи мають зберігатись упродовж одного року після заміни поточного опису новим (Міністерство юстиції України, 2013).

Цікаво, що сам термін «топографічний опис» є полісемічним як у міжгалузевому мовному просторі, так і у внутрішньомузейному.

Полісемія є характерною семантичною особливістю музейних термінів. Наприклад: тезаурус музею: 1) сукупність понять із музеології і близько профільних галузей науки, нагромаджених людиною чи колективом; 2) словник із повною

логічно впорядкованою змістовою музейною інформацією, або *тон*: 1) початковий найпростіший елемент світлотіні в самій натурі й у художньому творі; 2) інтенсивність кольору світлотіні певної деталі малюнка або картини; 3) загальний світлотіньовий лад твору або мотиву, що визначається регістром світлотіні; 4) загальний кольоровий лад художнього твору (Фецко, 2015, с. 92–94).

Словник-довідник музейного працівника О. Овчарової (2013) дає визначення лише *топографічного покажчика* як письмово закріплених відомостей про місце розміщення експонатів у фондосховищі (с. 258).

Найповніше визначення цього терміна нам дає словник музейних термінів під редакцією Р. Б. Микульчика:

– *топографічна орієнтація* – система реєстрації місця зберігання кожного музейного предмета в музеї;

– *топографічний опис* – допоміжна форма обліку музейних фондів, опис, у якому фіксують усі місця зберігання (шафи, вітрини, стелажі тощо) у фондосховищах і на експозиції з обов'язковим зазначенням у них усіх переміщень предметів;

– *топографічний покажчик* – покажчик музейних предметів з обліковими позначеннями, у якому зафіксовано місце зберігання (вказано топографічний шифр), укладений, як правило, в порядку інвентарних номерів;

– *топографічний шифр* – умовне коротке кодове позначення місця розміщення музейного предмета (експозиція, зал, вітрина; фондосховище, шафа, полиця, скринька);

– *топографія музейного предмета* – опис місця зберігання музейного предмета в музейній документації (Микульчик та ін., 2012, с. 112).

Виклад основного матеріалу

Топографічні описи предметів належать до допоміжних облікових документів. Вони визначаються як документи, що мають містити оперативну інформацію про музейний предмет, а також безпосереднє місце перебування певної одиниці зберігання. Також вони дають можливість швидкого отримання інформації про наявність та місце розміщення предмета, а також допомагає здійснювати контроль за переміщенням музейного фонду.

Отже, виходячи з вищесказаного, **топографічним описом** є допоміжний обліковий документ, що фіксує місце зберігання музейного предмета і містить його облікові позначки, назву та зазначає всі переміщення цього предмета після музеєфікації.

Форму топографічних описів кожен музей адаптує під свої особливості і закладає її у внутрішньомузейній інструкції. Обов'язковим є зазначення облікових номерів (номер за книгою надходжень, інвентарний номер, спеціальний інвентарний номер), назви предмета, стислого опису, місця зберігання, дати складання опису. Для експозицій чи виставок додатково зазначається кількість предметів групи зберігання (для кожної групи окремо) (Міністерство культури України, 2016).

Топографічні описи експозицій (виставок) називаються в музейному середовищі охоронно-топографічними, оскільки головним їхнім завданням є контроль зберігання музейних предметів. Особливо важливим є складання охоронно-топографічних описів на виставках поза межами музею. Зазвичай, охоронно-топографічні описи виставок складаються співробітниками відділу обліку. Цей

різновид топографічних описів затверджується керівником музею (Міністерство культури України, 2016; Левыкин & Хербст, 1988, с. 244).

Топографічні описи мають складатись у двох примірниках, підписуватись відповідальним зберігачем, керівником відділу обліку, головним зберігачем. Один із примірників зберігається у відділі обліку, інший – у відповідального зберігача. Відповідальним зберігачем є співробітник, на матеріальній відповідальності якого нині перебувають перелічені в описі предмети. Копія охоронно-топографічного опису прикріплюється на місце зберігання предметів – у виставковому залі, експозиційному залі чи стелажах (шафах) фондосховищ.

Дані про рух предметів у музеї вносяться до граfi «Примітки» відповідної книги обліку та топографічного опису.

Волинський краєзнавчий музей використовує таку форму для охоронно-топографічних описів:

Таблиця 1

Форма охоронно-топографічного опису залів

№ № з/п	Назва експоната	Автор, матеріал і техніка	Інв. №	Місце розміщення експоната	Примітка
Назва розділу або теми					
1.					

Джерело: Пушкар, Н. (2012). *Наукова і охоронна документація експозиції*. Музейний простір Волині. http://volyn-museum.com.ua/board/muzejnikam/naukova_i_okhoronna_dokumentacija_ekspoziciji/2-1-0-41.

З огляду на аналіз нормативної документації та досвіду роботи співробітників фондів НМНАПУ розробили такі форми охоронно-топографічних описів, які можуть бути рекомендовані для використання в скансенах:

Таблиця 2

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР
НМНАП УКРАЇНИ

«__» _____ 20__ р.

Охоронно-топографічний опис від «__» _____ 20__ р.

Експозиційний відділ «Карпати»

Хата с. Симерки

№ з/п	Облікові позначки	Назва та стислий опис	Місце зберігання	Примітки
Група зберігання «Тканина. Одяг»				
1.				

Зав. експозиційним відділом «Карпати»: _____

Зав. відділом обліку: _____

Головний зберігач: _____

Джерело: складено автором.

На виставках зручніше, на нашу думку, оформлювати охоронно-топографічні описи за принципом «зорового ряду»:

Таблиця 3

Охоронно-топографічний опис
Різдвяної виставки «Бог предвічний народився»
у Національному музеї «Київська картинна галерея», вул. Шовковична, 17/2

№ з/п	Облікові позначки	Назва та стислий опис	Стан збереженості	Оцінна вартість предмета	Примітки
	Перша зала				
	Костюм 1.				
1.					

Джерело: складено автором.

Оскільки під час переміщення музейних предметів позначки в графі «Примітки» пишуть олівцем, а потім стирають і пишуть нове місце розміщення, а також для поліпшення зручності швидкого пошуку музейного предмета, співробітники фондів НМНАПУ розробили форму топографічного опису (книга), яка закріплена внутрішньою інструкцією музею. Цей журнал є доробком фондосховищ НМНАПУ, які виходили з власного досвіду та реалій роботи у фондосховищах музею. На сьогодні такі журнали оформляються як теки, в яких можна поміняти один лист, щоб не переписувати весь журнал, якщо закінчилося місце для запису місця розміщення одного музейного предмета. Топографічний опис (книга) зберігача групи зберігання у фондосховищі містить такі графи:

Таблиця 4

Форма топографічного опису фондосховища НМНАПУ

№ з/п	Облікові позначки		Назва	К-сть	Місце походження	Місце розміщення			Примітки
	КН	Інв. №							
1.									

Джерело: складено автором.

У НМНАПУ зібрані предмети з усієї України, експозиція побудована за регіональним принципом (Середня Наддніпрянина і Південь України, Поділля, Полісся, Полтавщина і Слобожанщина, Карпати), тому для музею характерна регіональна систематизація фонду, відповідно додається графа «Місце походження». Щоразу, коли предмет переміщують, заповнюється нова клітинка граfi «Місце розміщення», в яку вноситься не тільки місце переміщення предмета, але і дані акту видання. Отже, можна простежити не тільки місце теперішнього перебування конкретного музейного предмета, а й історію його переміщень. Такий підхід до ведення топографічних описів дає можливість наочно зобразити попит предметів у науковців, експозиціонерів, тематику виставок за певний період часу, що дає найширші можливості для дослідження предмета, допомагає оцінити цінність певних предметів музейного фонду, можливість коригування реекспозицій.

Топографічні покажчики у фондосховищах НМНАПУ, які розміщені на кожній полиці залів фондосховищ, мають таку форму:

Таблиця 5
НМНАПУ

Топографічний опис

Назва фонду _____
Місце зберігання __КС_____
_____Полиця 4-1-2_____
Зберігач фонду _____
Дата складання опису «__»____20__ р.

№ з/п	Облікові позначки	Назва	Місце походження	Стан збереження	Примітки
1.					
2.					

Зберігач: _____

Зав. відділом обліку: _____

Головний зберігач: _____

Джерело: Національний музей народної архітектури та побуту України. (2015). Інструкція з обліку, охорони, зберігання та використання музейних предметів.

У цій таблиці «Полиця 4-1-2» означає, що полиця номер два розміщена на четвертому стелажі (шафі) у першій секції.

Додаючи до шифру полиці номер (назву) залу і (або) фондосховища, отримуємо топографічний шифр музейного предмета, який записуємо до уніфікованого паспорта предмета у відповідну графу. Наприклад, у цьому випадку, топографічний шифр предмета – КС-4-1-2.

Відповідно до законодавства України фондові топографічні описи мають зберігатися впродовж одного року після заміни поточного опису новим (Міністерство юстиції України, 2013).

Наукова новизна

Науковою новизною статті є підняття питання уніфікації термінології, що використовується у музейній сфері, в тому числі і в галузі документального обліку. Також у роботі розглядаються способи та методологія складання та ведення топографічних описів у різних відділах музею, а також пропонуються розроблені співробітниками музею шаблони топографічних описів, які відповідають меті якнайдетальнішого документування історії музейного предмету, в тому числі історії його переміщень.

Висновки

Отже, топографічні описи є допоміжними обліковими документами, форми яких встановлюються внутрішньою інструкцією музею з обов'язковим зазначенням облікових номерів, назви і стислого опису, кількості предметів, місця

зберігання, дати складання опису. Такого плану описи необхідні для забезпечення швидкої перевірки наявності музейних предметів у фондосховищі, експозиційному залі чи на виставці, визначення місця переміщення й особи, під чію матеріальну відповідальність був виданий конкретний музейний предмет. Топографічні описи складаються на різні місця зберігання предметів (фондосховища, експозиційні зали, виставки) і відрізняються за формою відповідно до їхнього призначення та виходячи з досвіду використання. Для зручності наукового використання бажано уніфікувати форми топографічних описів, враховуючи водночас можливість адаптації під специфіку різних музеїв.

Список посилань

- Вайдахер, Ф. (2005). *Загальна музеологія* (В. Лозинський, О. Лянґ & Х. Назаркевич, пер.). Літопис. Гончарова, О. М., & Пустовалов, С. Ж. (Ред.). (2019). *Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства*. Ліра-К.
- Ключко, Ю. М. (2013). *Музеєзнавство*. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Куцаєва, Т. (2018). Особливості оформлення та зберігання документації про науково-експозиційну діяльність, В *Історико-культурна спадщина: європейський вимір*, Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів (с. 190-194). Інтерпрінт. <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/43956>.
- Левыкин, К. Г., & Хербст, В. (Ред.). (1988). *Музееведение. Музеи исторического профиля*. Высшая школа.
- Мезенцева, Г. Г. (1980). *Музеєзнавство (на матеріалах музеїв Української РСР)*. Вища школа.
- Микутьчик, Р., Слободян, П., Діденко, Є., & Рак, Т. (2012). *Словник-довідник термінології музейництва*. Львівська політехніка.
- Міністерство культури України. (2016, 21 липня). Інструкція з організації обліку музейних предметів. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16>.
- Міністерство юстиції України. (2013, 18 листопада). Перелік документів, що створюються під час діяльності Державної архівної служби України, державних та інших архівних установ України, спеціальних установ страхового фонду документації, із зазначенням строків зберігання документів. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1963-13/sp:max15#n14>.
- Національний музей народної архітектури та побуту України. (2015). Інструкція з обліку, охорони, зберігання та використання музейних предметів.
- Овчарова, О., Яшєва-Омельянич, Р., & Сургай, Л. (2013). *Словник-довідник музейного працівника*. Кий.
- Пушкар, Н. (2012). *Наукова і охоронна документація експозиції*. Музейний простір Волині. http://volyn-museum.com.ua/board/muzejnikam/naukova_i_okhoronna_dokumentacija_ekspoziciji/2-1-0-41.
- Салата, О. О. (2015). *Основи музеєзнавства*. Нілан-ЛТД.
- Фецко, І. М. (2015). *Термінологія музейництва: формування, системно-структурна організація, термінотворення* (Дисертація кандидата філологічних наук). Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів.

References

- Fetsko, I. M. (2015). *Terminolohiia muzeinytstva: formuvannia, systemno-strukturna orhanizatsiia, terminotvorennia* [Terminology of Museology: Formation, System-Structural Organization, Term Formation] (PhD Dissertation). Ivan Franko National University of Lviv, Lviv [in Ukrainian].
- Honcharova, O. M., & Pustovalov, S. Zh. (Eds.). (2019). *Vstup do muzeieznavstva i pamiatkovedstva* [Introduction to Museum and Monument Studies]. Lira-K [in Ukrainian].
- Kliuchko, Yu. M. (2013). *Muzeieznavstvo* [Museum Studies]. National Academy of Culture and Arts Management [in Ukrainian].
- Kutsaieva, T. (2018). Osoblyvosti oformlennia ta zberihannia dokumentatsii pro naukovu-ekspozytsiinu diialnist [Features of registration and storage of documentation on scientific and exposition activity], In *Istoryko-kulturna spadshchyna: yevropeyskyi vymir* [Historical and Cultural Heritage: the European Dimension], Abstract of Papers All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, Lviv (pp. 190-194). Interprint. <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/43956> [in Ukrainian].
- Levykin, K. G., & Kherbst, V. (Eds.). (1988). *Muzeevedenie. Muzei istoricheskogo profilya* [Museology. Museums of Historical Profile]. Vysshaha Shkola [in Russian].
- Mezentseva, H. H. (1980). *Muzeieznavstvo (na materialakh muzeiv Ukrainskoi RSR)* [Museum Studies (on the Materials of Museums of the Ukrainian SSR)]. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
- Ministry of Culture of Ukraine. (2016, July 21). *Instruktsiia z orhanizatsii obliku muzeinykh predmetiv* [Instructions for Organizing the Registration of Museum Objects]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16> [in Ukrainian].
- Ministry of Justice of Ukraine. (2013, November 18). *Perelik dokumentiv, shcho stvoriuutsia pid chas diialnosti Derzhavnoi arkhivnoi sluzhby Ukrainy, derzhavnykh ta inshykh arkhivnykh ustanov Ukrainy, spetsialnykh ustanov strakhovoho fondu dokumentatsii, iz zaznachenniam strokiv zberihannia dokumentiv* [The List of Documents Created During the Activity of the State Archival Service of Ukraine, State and Other Archival Institutions of Ukraine, Special Institutions of the Insurance Fund of Documentation, with the Indication of Terms of Storage of Documents]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1963-13/sp:max15#n14> [in Ukrainian].
- Mykulchuk, R., Slobodian, P., Didenko, Ye., & Rak, T. (2012). *Slovnnyk-dovidnyk terminolohii muzeinytstva* [Dictionary-Reference Book of Museum Terminology]. Lvivska Politekhnikha [in Ukrainian].
- National Museum of Folk Architecture and Life of Ukraine. (2015). *Instruktsiia z obliku, okhorony, zberihannia ta vykorystannia muzeinykh predmetiv* [Instructions for Accounting, Protection, Storage and Use of Museum Objects] [in Ukrainian].
- Ovcharova, O., Yausheva-Omelianchyk, R., & Surhai, L. (2013). *Slovnnyk-dovidnyk muzeynoho pratsivnyka* [Dictionary-Reference Book of a Museum Worker]. Kyiv [in Ukrainian].
- Pushkar, N. (2012). *Naukova i okhoronna dokumentatsiia ekspozytsii* [Scientific and Security Documentation of the Exposition]. *Muzeinyi Prostir Volyni*. http://volyn-museum.com.ua/board/muzejnikam/naukova_i_okhoronna_dokumentacija_ekspoziciji/2-1-0-41 [in Ukrainian].
- Salata, O. O. (2015). *Osnovy muzeieznavstva* [Fundamentals of Museum Studies]. Nilan-LTD [in Ukrainian].

Waidacher, F. (2005). *Zahalna muzeolohiia [General Museology]* (V. Lozynskyi, O. Lianh & Kh. Nazarkevych, Trans.). Litopys [in Ukrainian].

TOPOGRAPHIC REGISTER AS A SIGNIFICANT COMPONENT OF MUSEUM COLLECTIONS PRESERVATION

Inna Prokhatska

Junior Research Fellow;

e-mail: prokhatska.i@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2472-8293

National Museum of Folk Architecture and Life of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract

The main tasks of a modern museum are scientific documentation of phenomena, processes, patterns of history; protection of cultural and historical values by collecting, preserving, restoring and documenting objects of material and mental culture; conducting research based on primary sources; education and popularization of history. The most time-consuming functions of the museum are fund work and exposition work. Museum object is a cultural value, which quality or special features make it necessary for society to preserve, study and popularize. Any work with a museum object is accompanied by documentation with different levels of obligation. And the better the system of documentation in the museum is, the easier it is to work with the objects, the more information this object can provide for scientific study. Therefore, structuring and bringing documentary accounting to the up to date level is not just a requirement of time, but a total necessity. Each movement of an object within and outside the museum in order to use it for exhibition, research or other activities requires the display of a number of documents. Important are the documents that contain operational information about the museum object and its immediate location. Such documents that provide effective control over the movements and condition of museum objects include such type of secondary internal museum documentation as a topographic register. The purpose of the research is to determine the methodological approaches to the processes of accounting and preservation of museum objects. To achieve this goal the author uses primary and special research methods, their combination and category apparatus. The scientific novelty of the article is the issue of unification of terminology used in the museum sphere, including in the level of documentary accounting. The paper also considers the methods and methodology of compiling and maintaining topographic registers in various departments of the museum, as well as developed by the museum staff templates of topographic registers, which meet the purpose of documenting the history of the museum object, including the history of its movements.

Keywords: museum; topographic register; security and topographic register; topographic cypher; exposition; exhibition; fund depository; supporting accounting documents

ТОПОГРАФИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ КАК ВЕСОМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОХРАНЕНИЯ МУЗЕЙНЫХ КОЛЛЕКЦИЙ

Инна Прохатская

*Младший научный сотрудник; e-mail: prokhatska.i@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2472-8293
Национальный музей народной архитектуры и быта Украины, Киев, Украина*

Аннотация

Основными задачами современного музея является научное документирование явлений, процессов, закономерностей развития истории; охрана культурно-исторических ценностей путем сбора, хранения, реставрации, консервирования и документирования предметов материальной и духовной культуры; проведения научных исследований на основе первоисточников; образование, воспитание и популяризация истории. Наиболее трудоемкими являются фондовая работа и экспозиционная деятельность. Музейный предмет – культурная ценность, качество или особые признаки которой делают необходимым для общества ее сохранение, изучение и публичное представление. Любая работа с музейным предметом сопровождается документированием различной степени обязательности. И чем лучше система документирования истории предмета в музее, тем проще работать с предметом, тем больше информации может этот предмет предоставить для научного изучения. Структурирование и вывод документального учета на актуальный уровень не просто требование времени, а тотальная необходимость. Каждое перемещение предмета в пределах и за пределы музея для его использования для экспозиционной, научно-исследовательской или иной деятельности требует оформления в ряде документов. Важны документы, содержащие оперативную информацию о музейном предмете и непосредственном месте его размещения. К таким документам, которые обеспечивают эффективный контроль перемещения и состояния музейных предметов, а также их административной целостности, принадлежит такой вид вспомогательной внутренней музейной документации как топографическое описание. В этом исследовании рассматривается вопрос унификации терминологии, используемой в музейной сфере, в том числе и в области документального учета. Также в работе рассматриваются способы и методология составления и ведения топографических описаний в различных отделах музея, а также предлагаются разработанные сотрудниками музея шаблоны топографических описаний, которые соответствуют цели подробного документирования истории музейного предмета, в том числе истории его перемещений.

Ключевые слова: музей; топографическое описание; охранно-топографическое описание; топографический шифр; экспозиция; выставка; фондохранилище; вспомогательные учетные документы